

Миллий Микланниш

Узбекистон Миллий тикланиш демократик партиясининг ҳафталиқ газетаси

1997 йил. 8 июл

27(108)-сон

БИЗ БАЪЗАН ШУНДАЙМИЗ

Биз баъзан шундаймиз: кундалик оддий ҳәйтимизда қандай тарих қатламлари узга турганлигимизни хис қилимай яшаймиз.

Президентнинг янги асари биз қандай худуд билмас ҳазиналар қатламларида умргузаронлик қиласётганингизни ҳавас қиласа арзидиган аниқлик-тиниклик билан бирма-бир чизигү кўрсатиб берди.

Ха, биз ҳаммамиз — ўзбеклар, ўзбекистонликлар мисливиз ҳазиналар тупсида турибиз. Лекин буни ким сеялти, ким сезмаяти. Ким мутлақо бу нарсаларга бепарво ўтиб боряпти.

Сезмайдиганларни сизадиган, бепарво ўтиб боряптиларни бепарво ўтмайдиган, англайдиган қилиши учун яна қандай йўл тутишимиз керак?

Конулар, карорлар, фармонлар, ҳукумат ҳужжатлари йўлнимизни тобора кенгайтиришада, мустаҳкамламоқда. Бу томондан қилинаётган барча ишлар қўлами оламга ташкиб. Лекин ҳозир гап хис қиласётганинг ҳиссиятларга қандай тасъирчан йўллар топишими устида боряпти.

Яширадиган жойи йўк, ғизнинг камчилликларимиз ёёт, турмуш, иш, жамияти муносабатларимизни баъзан ўртача, баъзан ўртадан паст, баъзан эса жуда жўн бўлиб турганинг ҳолига карамайдиган.

Президентнимиз бизни — ҳаммамизни — истиносиз барча соҳаларда жаҳон стандартларини эгалаш, жаҳон стандартларига эришиш, қўллаш, риоя этиши, қўллаш, яратишга ундумоқда. Ўзи ҳам ҳар қадамда бизга шунинг намунасини кўрсатмоқда.

Болгаримизда сарадан сара, лазиздан лазиз мевалар этилмоқда. Ўмбилилаган, тирсоллаган, шохларни ларзон бўлиб ётган ўрк, зардолуларни бօг ғаглари эвлаб, сарнокомлаб, керагини илмини қилиб идишларга жойлаб, керагини саралаб тозалаб, илмини келтириб кутишиб, туршак қилиб олмоқдадарми?

Келинг! Тан олайлик. Ярин этилган хосил то ҳафса килиб тагига борганинчига, пишиб, тўқилиб, эзилиб, парчиланиб, нест-нобуд бўлиб кетмоқда. Сара-сара шириндан ширин олмалар пишиб этилмоқда. Лекин улар ўз вақтида ҳафса билан илмини билиб дориламагани, етаришни парвариши томаганинг ярнидан кўп ҳосил куртлаб, ерга тўқилиб, курт-кумурсаларга ем бўлиб кетмоқда. Японияга бориб бенган танишини айтиб берди: у ерда олмазорларга курт тушмас экан. Тўғрироғи, мевали дарахтларга курт-кумурсанни мутлақо йўлавчишмас экан. Олмалар бари сара, катта-кичинлиги бир хил, жуда чиройли бўлиб этилар ва пишар экан. Бир

Иброҳим ФАФУРОВ

фермернинг йигирма туп сара олма дарахти бўлса, шу унинг бир йиллик даромадини ҳам тъминнлаб кўйр экан... Мен ҳорхини мактимиздан келмайдими? Биз олма, нок, шафтоти, узумнинг парваришини билмаймизми? Биламиз. Тажрибалар қават-қават бўлиб ётиби. Лекин шу бой тажрибалар ва бодорлик илмларидан кундалик турмушда фойдаланиши келганда, ҳафсаламиз... этишмагандро, ҳафсаламиз келмагандо бўлиб туради. Сара, шига бօғларимиз хосилларини бой берамиз. Йўқотамиз. Пишиб, тирсиллаб, жаннатий шарбатга тўлиб кетган олчалиризни териб олишига... эринамиз. Буни жуда майдо иш деб биламиз.

Бог шундай бир нарса: қарасангиз, бой килади. Қарасангиз, дархол тўқайга вайланади. Боглар тўқайга вайланади, ярим ва базлан армидан ортиқ ҳосили нобуд бўлса, бу кимнинг айби?

Дарҳатларга, бօғларимизга бундай беҳафсала муносабатимиз бавийи ҳудди ўзимизга ўзимизнинг муносабатимиз эмасми? Меваси нобуд бўлбётган кимса меҳнатлари ва умрининг зийнлатлари нобуд бўлбётганинг муносабатимиз?

Шаҳарларимиз атрофларида қанчадан қанча ташкилотларнинг катта-кичини бօғ-бօғларни бор. Келинг. Шу боғларни бир вайланайлик. Улар қандай ахволда экан?

Бу ажойиб боғларнинг кўпакасаран ўз ҳолига ташлаб кўйилган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғлини ўрганимай, унга амал қилимай кўйланади. Эътибор беряпсизми? Олма, ўрикларнинг не-не навлари ҳаддан ташкил камият беряпти. Токлар-чи, токлар?! Бозорларда сара, ҳуаштам чиллаклари нега кўринмай қолди? Машук чиллакларини мазасини, таъминни мен таърифлаб беролмайман. Чиллаки одам узумни айни соғингандан пишади. Дармонизга дармон, камконларга кувват, дармандларга шифо эмасми бу лазиз чиллаки. Богзорларда узум этишириш илмига кўлум риоя килиб ўтиришадиган. Тайинли боғларнинг йўк, Булғанларни ҳам боғларни илм-техника билан замонавий йўнинларда парвариш кимлайдилар. Бунга ё куч-куватлари етмайди. Ёб оғ

МАБРИФАТ МАНЗИЛИ

МУҲАББАТ МАНЗИЛИ

Боши учинчи бетда

— Кошиккади, улар хакида гапирмас. Чунки мен пайтамбари манзиларини алайхиссалом саҳорларни билан кўриши шарафига мускараларнан. Улар одамларниг энг ихосликлари эдилар. Улар Аллоҳнинг пардаси остига яширганинг, рахмати билан изланган, улуттушарни мушаррафа килинган, лутфу карами билан тарбия топган ва Аллоҳ сипариздан боҳабар зотлар эдилар. Эртага, тонг-ла Машҳар кўн улар Аллоҳни энбэр килиш касрига якништирилган, эртаке кеч унга наазар килиш неъматига мушаррафа изтилаландариди. Аллоҳга курбатда бўлиш паззати уларни Жаннатниг нозу неъматига шафаротига нисбатан локайди килиб кўйган. Улар фармонбандори изтигойи эдилар. Чунки улар Аллоҳ висолига килиларига, уларнинг зардада бўлаш хам, хоҳи хаваси бўлган томирлари уришдан тўхтаган. Бу хислатлар Аллоҳ томонидан уларга берилган катта фазилатиди. Аллоҳ уларни висолига мушаррафа килиларига, унчаликни изтигойи эдилар.

Чунки улар Аллоҳ висолига килиларига, уларнинг зардада бўлаш хам, хоҳи хаваси бўлган томирлари уришдан тўхтаган. Бу хислатлар Аллоҳ томонидан уларга берилган катта фазилатиди. Аллоҳ уларни висолига мушаррафа килиларига, унчаликни изтигойи эдилар.

Омир Бин Кайс сўзларидан умдомлар эдилар:

— Ҳаарат Усмон разилялоҳ айну [учинчи ҳалифа] шаҳид қишинидар. Сиз Басрадаги аскарларингиз ва иншалингиз олдига кетадими!

— Агар ўз нағсими кондириш максадида хоҳи хаваси сафарига отланши ниятим бўлганда эди, албатта кантан бўлар эдим. Мен Басрадаги Аллоҳи йўлида бирга улуттасланган, субхатлашган ва сувсилик машакатларни бирга бошдан кечирган бирордарларини куриш учун боришдан умидворман. (Бу нағсинга хоҳи хавасини узб. ташлаш ва уни мон сифатиди Аллоҳи йўлидидар. Аллоҳ истаса, уни алобайди, исчамаса, уни ўз рахматига олиб, афё килиди. (Бу тавба манзилидир. Зеро, тавба сиддикидан бўлишини тақзо килиди. Акс холда, азобга макум килинади).

Омир Бин Кайс сўзларининг нийясиди:

— Бирор нарсага кўзим тушса, Аллоҳини мени ўзимга ундан кўра хам якинро, деб билди, — дедилар. (Бу курбат ва сафо ахларининг ва Аллоҳ билан урталарида хижоб йўк бўнадарларидан манзилидир).

Омир Бин Кайс сўзларидан умдомлар эдилар:

— Дунёда одамлар хаётини тўртнарни саломлайдиган ортиқ шеърий, насрый, драматик асарлар тўплами нашр этилган.

Анвар Обиджон ижодий йўлида наиз ташлар эканми, 80-йиллар ўзбек болалар адабиётини ўйниш йўлида унинг ижоди салмоқли эканини кўрамиз. Унинг дастлабки шеърлари «Рұнча», «Гулхан» журналлари ва «Ленин учкун», (хозирги «Тонг юлдузи») газетаси саҳифаларида эълон килинган. Муаллифнинг биринчи шеърлар тўплами «Она ер» номи билан 1974 йилда наиз этилди. Бу даврда муаллиф учнинг катта хаётай таърибага эга бўлмасада, ижодининг салмоқли қисми панд-насиҳатлардан иборат эди. Шеърларининг содда ва жўнлиги, таътилиги шундайгина сезилиб туради. Бадий шакл ва мазмунда хам мутаносиблик ҳамиша сақланмаслиги кўзга яқош ташланади. Шунга карамасдан «Она ер» тўпламидан шоирнинг турли мавзуда ўзган шеърлар ўрин олган. Унда «яхши эмас дегандай шох тебратиб кўиди бош», «беролмайсан энди панд, сени ейман.. ўрзосанд» каби оригинал образлар кўллаб учрайди. «Нағзи бузук», «Тайёрга айёр», «Сухбат», «Нон», «Ишбузармон», «Кўйирюнлар» каби шеърлари кичинтоиларни паррандалар, хайвонлар, ҳашоратлар оламиниг ўзига хос хусусиятлари билан танишилади. Шоир тасвирда нарса-предметларни ташхис ва инток шеърий санъатларидан фондаланиб, уларни «сўзларатди». «Тайёрга айёр» шеъридан мисол:

Кўй бўкмадим тер тўкиб,
Едим барра кўзини.

Шоир бўрини содда, аник, болаларбон тилда «сўзлата-ди». Айни вақтда бўйининг жирканчлик хусусияти юморга йўғрилган холда ўз-ўзини фош этади.

Шеър учун кизиқ сюжет ва композиция чизиги танланган. Шоир тасвирда нарса-предметларни «сўзлостиши» воситасида уларнинг инди-видуал хусусиятларини тасвирлаш «Масхабоз бола», «Жуда кизик воея» шеърий тўпламида ранг-баранг, ўсиб борувчи поэтик услуб даражасида кўринади. «Жуда кизик воея» тўпламида шоирнинг кўзга ташланади. Чунки узининг маълум бир эстетик концепциясини хам ифодалashi кўзга ташланади.

Яъни тасвирда нарса-предметларни «сўзлостиши» воситасида уларнинг инди-видуал хусусиятларини тасвирлаш «Масхабоз бола», «Жуда кизик воея» шеърий тўпламида ранг-баранг, ўсиб борувчи поэтик услуб даражасида кўринади. «Жуда кизик воея» тўпламида шоирнинг кўзга ташланади. Чунки узининг маълум бир эстетик концепциясини хам ифодалashi кўзга ташланади.

Шоир ижодига хос яна бир хусусият хар бир шеърида

вокелик кувноқ ритмда ифодаланиши билан диккатни ўзи-га тортади. Масалан, «Баҳоначилар касалхонаси» шеърида вокелик кувноқ, юмористик ритмда, содда, хаётай тасвир-

ланади:

Ўзимда туриб
Ипак,
Кишида колдим
Бекўйлак.

Шоир ижодига хос яна бир хусусият хар бир шеърида

вокелик кувноқ ритмда ифодаланиши билан диккатни ўзи-

га тортади. Масалан, «Баҳоначилар касалхонаси» шеърида

вокелик кувноқ, юмористик ритмда, содда, хаётай тасвир-

ланади:

Бўри келди инкиллаб,
Чивин чакиб олди деб.
Айик ётар,
Олмахон —
Ёнғоқ билан солди деб.

Сўзларни фонетик бўлакларга бўлиб юбориш хам шоир

устидаги ритм ва кувноқликни янада ортириади. Шоир

шеърларидан сўзларига факат оҳанги, маънно кирраларидан

фондаланибнига колмай, балки уни булакларга бўлиб юбо-

риш орқали нарса-предметлар хусусиятларини бадий тас-

вирлайди. «Жуда кизик воея» шеърий тўпламида «Сиз

ашитмаган кўшикли» туркумига кирган шеърлар, «Масх-

абоз бола» тўпламида кирган ўйрим шеърларда нарса-

предметлар хусусиятларини шеърий ритмiga муроҳа-

шоирнига килиш ачка чукурлашиди. Бу усуда шоирнинг

маҳорати токомиллашиб берганлиги кўзга ташланади.

Натижада шоир аньянавий ритм кўринишларидан фонда-

ни. янги-янги ритмик элементларни кашф килишга ити-

лади. Улар заруратсиз, шунчаки заби сухан учун эмас, ак-

синча, мисрада назарда тутган, мумхирок ахамият бериш-

лозим бўлган бирон-бир нарса-предмет овозининг таси-

ши.

Шоир ижодига хос яна бир хусусият хар бир шеърида

вокелик кувноқ ритмда ифодаланиши билан диккатни ўзи-

га тортади. Масалан, «Баҳоначилар касалхонаси» шеърида

вокелик кувноқ, юмористик ритмда, содда, хаётай тасвир-

ланади:

Хўжамурод МИРҲАЙДАРОВ,

Гулистон Даъват Дорилуғуну кошидаги лицией

ўқитувчи

Бўри келди инкиллаб,
Чивин чакиб олди деб.
Айик ётар,
Олмахон —
Ёнғоқ билан солди деб.

Сўзларни фонетик бўлакларга бўлиб юбориш хам шоир

устидаги ритм ва кувноқликни янада ортириади. Шоир

шеърларидан сўзларига факат оҳанги, маънно кирраларидан

фондаланибнига колмай, балки уни булакларга бўлиб юбо-

риш орқали нарса-предметлар хусусиятларини бадий тас-

вирлайди. «Жуда кизик воея» шеърий тўпламида кир-

санлинига килиш ачка чукурлашиди. Тасвирнига оғизли-

шоирнига килиш ач

ЗАМОН ВА МАҲНАВИЯТ

Чингиз Айтматовнинг Брюсселдаги резиденциясига йўл олганимда бирор тайёр саволим йўқ эди. Айтмоқчи бўлган гапларим эса кўп. Тўғрироғи, муроҳазаларимга бўлган муносабатларни билиш истагида эдим. Лекин гапни нимадан бошлаймизу, нима билан якунлаймиз. Суҳбат қай тарзда утади — тасаввур ҳам эта олмасдим.

Эшик очиilib, Чингиз оғаннинг ёхмиле чехраларини кўрдими, бошим оғонга етди.

— Чингиз Тўракулович, замондошингиз бўлганимдан баҳтийерман. Ўрта Осиё адабийетин кино ва телевидение нутқати назаридан ўрганиб, уни Оврупо аданбети билан киёс қиласману, китобларингизда яна — қайта-қайта мурожаат этаман. Она-Батандан йирокда «Кассандра тамғаси» романнингизни ўқидим. У мени маънавий бойиттани, жиҳдий таъсир эттани шундаки, тезда юртимга қайтиб имкониятларни миқёсида меҳнат килишим, маданиятимиз назарияси хамда амалиёти учун, талабаларни тарбиялаш учун ўзимда янада ёхтиёж, зарурият сезмоқдаман.

Шуниси ҳам аёни, Узбекистонда сизни айниқса ардоклашади, «Чингиз оға» деб ўзининг яклингани билдиришиди. Юртимиз душманлари «Ўзбеклар иши» деб аталган уйдирманни етти икимга ёмоқчи бўлганларида сиз матбуотда ҳақ сўзни айтганингизни унумтаймиз. Асарларингизни бир-бирига киёс қиласман холда ўрганганимда эса янги мавзуларни ёрдам берадиган бадиий шакллар излаёттанингизни тушундим. Сиз романтикан, вокеликни, ҳаётлаҳзаларини шоирона идрок этишдан, лиризмдан бадиий публицистикага, ҳужжатли асар стилистикаси якнилаши келаёттанингиз сизасиди.

— Менга қолса, фалсафий-бадиий стилистика унсурлари кўпроқмикин. Кўччилик, айниқса мунаққидлар «Кассандра тамғаси»ни ижоднинг янги йўналиши деб, янги қадам, деб бахолашаётди. Олдинги асарларимдан у тубдан фарқ қиласди. Уни мен Оврупода истиқомат қилаёттанимда, «қайта куриши» даварини ўтиб бўлганимизда ёздим. Шунданикен, билмадим, ҳар қалай бу романда умуминсоний йўналиши мавжуд. Ўнда бирор ҳалқа яқин бўлангич мухит, тарихатламири йўқ. Мен умуман инсоннинг учун мескелидиган умумий бир бадиий шакл топишга интилдим. Максадимга етдим, йўқми — китобхонга ҳавола. Лекин шундай изланиш бўлганингизни эслатиб ўтишни истардим. Бу жараён осон кечмади. «Кассандра тамғаси»ни мавзуси, воқеалар тизмаси ва уларнинг китобдаги талкини умуминсоний масалалар билан боғлиқ. Шу боис бу асарнинг мухисларни камроқ бўлиши ҳам мумкин. Лекин мен учун бу асар бир босқич сифатида зарур бўлди. Бу асардан кейин она замин мавзусига қайтиш зарурлигини тушундим. Шарқ мавзусига қайтиш ҳақида ўйлаётган. Албатта, бу ўринда кейинги йилларда ортирилган тақриба жуда кўл келади, деган фикрдаман. Масалан 1941 — 1945 йиллар, уруш воқеалар халқимизга келтирган оғат ҳақида бўган — галабинг 50 йиллиги нишонлангач — ҳикоя қилиш зарур. Урушнинг инсонлар тақдиринга, тарихий шахслар фаслиятига кўрсатган таъсирини таърифлаш кепрек. Мен ҳозир бўлажак асарнинг назарий қисми ҳақида галираяпман. Аслида бу мавзу майян сюжет, бадиий воситалар, имкониятлардан фойдаланилган холда очилиши ўз-ўзидан маълум.

— Мен ҳам шу ҳақда ўйладим. «Кассандра тамғаси»да сиз умуминсоний ма-

салаларни ёритишига хизмат қиласдан воқеаларни бирор муайян ҳаљ билан, унинг ўтиши ёки ҳозирги куни билан боғламайсиз. Яна бир мулоҳаза: ижодингизнинг янги палласида ҳужжатли асар стилистикаси мос келдиган во-ситалар излашингиз, воқеаларни ҳаёт-дагидек ҳақоний тарзда талкин этишига урунишнинг сезилади. Буни қарангни, сизнинг талкиннингизда афсона ҳам ҳақоний, ҳужжатли, ҳаёттий асосга ёга-дек кўринади. «Чингизхоннинг оплок бу-лути»даги афсона салбий қархон Тан-сиқбоевга боғлиқ сюжет ўйлари билан уланган. Белгия билан Ватанимиз орасида етти соатли (замонавий авиа-лайнерда!) масофа ётиди. Ана шу ма-софа сизга ўлкамизда содир бўлаётган воқеаларни идрок этишига, уни тахлил

ми, бошқа бирор сабабданни, хонадонларда катта тўй, маъракалар ўтказар экансиз. Ҳар иккни кишига катта лаганини тўлдириб ош сузар экансиз. Лаганда қопичка ош колиб кетар экан. Бу ис-роғарчилек эмасми? — деганида, мен:

— «Сизлар — Амриқода истиқомат қи-лувчи ўзбеклар — ҳам тўй-ҳашам қиласиз. Үлар қандай ўтади?» — деб сўрадим. «Биз ҳам дошкоzonda ош дамлаймиз. Катта лаганларга сузib бир четдаги айланма столларга кўясим. Ҳар ким копчикларга керагани солиб ёиди», — деб жавоб берди.

Ўзбекистонда кино, телевидение ҳамиша диккат марказида. Президентимиз И. А. Каримовнинг фармонлари билан миллий кино жонланмокда. Уни режиссёр Темурмалик Юнусов бошкармок-

мулоҳазаларга келганимда яна сизнинг сўзларингизни эслайман: «Замонамизнинг насрый асарлари кинонинг пойде-воридир. Яхши кисса кинонинг мулки бўлганидек, бақувват сценарий адабиёт мулкидир».

Аслида ҳам шундай... «Соҳил ёқалаб чопаётган Олапар» ҳатто саҳна руҳини, гоясини саклаб колганини айтмайсизми? Ёқутистон драматик театри уни саҳналаштиргани мен учун кутилмаган во-кеа бўлди. Қандай кўйишганини билсангиз эди!. Чигакогча боришиду спектаклари билан. Театрлар фестивалида ҳам шукрат қозониши. Нима учун бундай бўлди? Асардаги воқеалар тизмаси уларга яқинлигидар! Денгиз заҳматкашлари-ку улар ҳам! Бундан ташкири Ёқутистон театри саҳналаштиришнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрсатади. Қайин четда қолади... Хуласа, бақувват саҳна асари ижод этишиди. У ҳозир ҳам ташкири

ришишнинг ўзига хос йўлидан усталик билан фойдаланди. Саҳнада қайиқ пайдо бўлади. Унда тўрт киши сизуборида. Лекин режис-сёр қархонлар бир зум қайинни тарк этишини, ўтишини эслашини кўрс

Юрт кечмишлари

ТУРКИСТОН САХИФАСИ

ЖАДИДЛАР. МУХТОРИЯТЛАР. ҚЎРБОШИЛАР

Бешинчи мақола

Аввал Фарғона водийсидан бошланган, кейинроқ Бухоро, Самарқанд ва Хивага қадар ёйилган 1917-24 йиллардаги миллий кураш узоқ вақт давомида «Босмачилик ҳаракати» деб юритилиш ва ҳамиша жаҳон олимлари учун мунозара мавзуи бўлдиш келди.

«Босмани» сўзи кўпроқ «боскинчи», «кароқчи» маъноларида ишлатилади. Колаверса, бу ном Туркистон учун янгилини эмас эди. XIX аср ўрталарида Чор Русиясининг мустамлақалиши сиёсатига қарши майдонга чиқкан миллий ҳаракатлар намояндаларига хукмон тузумлар томонидан «босмани» тамғаси босилганди. Жидид тадқикотлар тарихининг турли босиччалирида юзага келган бу иккни жаҳон узаро узвий болглигини, бирни иккисининг мантиқий давоми бўлганингни кўрсатади.

1970 йил 10 марта Туркияning Адана шаҳрида вафот этган собиқ «босмачилар» Бози Кўмондони Шермухаммадбек тъубири билан айтганда, «босмачилик», «Туркистоннинг истиклилини учун бир орага келган чинчак милят фойдиларининг ҳаракати эди». Унинг уаси Нурмухаммадбекнинг фикрича, «босмачилар», «Ватан, Милят ва Дин мудофааси учун хайётини фидо кўлган курашчилар эди». Бу фикри И. Сталининг «Танлаган аспарлар»дан кеттирилган ушбу кўйиримга хам тасдиклиди: «Босмачилик ҳаракати 1918-24 йиллар орасида Урта Осиёдаги инкубий миллатчилар ҳаракати бўлиб, Урта Осиё жумхурятларини Совет Русиясидан айриш ва эски тузумни қайта тиқлаш массадида кулоклар томонидан сиёсий масадаларга йўналтирилган бир ҳаракатидир» (V жилд, 148-бет).

Харбий ҳаракатларда иштирок этган йигитлар ўзларини хеч қадон «босмачи» хисобласмадилар. 1975 йили Туркияда вафот этган туркман «босмачилар»идан Мирза Пирнағасин гувоҳлик беринча, «Биз узимизни кўроши деб атадик. Аммо Анвар поши даҳаратга раҳбарлик кила бошлаган, бунга чек кўйди ва узимизни «муҳоҳид» деб атасимиз учун бўйрук берди» (Хотиралар, 11-бет). Тарихик адодат нуктаи назаридан бўз ҳам «босмани» қўшишларида курашган йигитларни, ўзлари атаганини каби, кўбошилар деб номлашни тўғри деб билимиз ва асосий воқеалар сипасласига қайтамиз.

1917 йил 17 август куни Гербобода бўлиб ўтган йигилишдан ўн беш кун ўтган, Шермухаммадбек қўшишлари яна беш ўзига келиб қўшилди. Бу кич билан ҳарбий ҳаракатни бошлаб юбориш мумкин эди. Гербободан 15 километр узоқлиқда Ақбаробод кишилар жойлашган бўлиб, унда ишлаб чиқариши кооперативи фоалият кўрсатади. Кооператив юздан ортиқ рус зоби томонидан кўриклини, бошқарилади. Кишилар кўлга киришти орқали Шермухаммадбек қўшишини озик-овқат билан тъыминлаш масаласини ҳал этиши мумкин эди. 8 сентябр куни Ақбарободга хужум килишга карор килинади ва 250 нафар отлиг йигит лўйла чиқади. Тун коронусидан амалга оширилган хужум тез орада галаба билан тугайди. Химояга отланган уч рус зобити ҳалол бўлади, қолғанлари асир тушади. Омборлардаги озик-овқатлар отларга ўзланини, 1917 йил 9 сентябр куни кўбошилар деб номлашни тўғри деб билимиз ва асосий воқеалар сипасласига қайtамиz.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладиган ягона кўбошилар эди. Шунинг учун Мурхаммадбек бошчилигидаги йигитлар 16 февральда Осипов қўшишларига ҳарши жангга кириб, мисливий қархамонлик намунасини кўрсатади. Натижада 20 февральдан этийбордан душман чекинча бошлайди, 22 февральда шаҳар тамоман озод этилади. 23 февральда эса тарихий вўкеа содир бўлади — собир хукумат аъзоси Миродилбек бошчилигидаги янги Туркистон Муҳторияти, ҳатто унинг Байнномаси узбек ва рус тилларидан ўтган килинади. Аммо бу куновн ўзак деб оларни таркибида мажбур бўлади. 15 февраль куни Кўкён шаҳри душман томонидан ишоги килинади.

Рус ва арман дашнонлари қўшишлари Кўкёнга хужум бошланган куни Осипов қўмондилигидаги бошлевини қўшишлари Марғилонда хужум бошлайдилар. Бу хужумда Искобидаги кўпинсонни оқ гвардиялар иштирик этади.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладиган ягона кўбошилар эди. Шунинг учун Мурхаммадбек қўшишларига ҳарши жангга кириб, мисливий қархамонлик намунасини кўрсатади. Натижада 20 февральдан этийбордан душман чекинча бошлайди, 22 февральда шаҳар тамоман озод этилади. 23 февральда эса тарихий вўкеа содир бўлади — собир хукумат аъзоси Миродилбек бошчилигидаги янги Туркистон Муҳторияти, ҳатто унинг Байнномаси узбек ва рус тилларидан ўтган килинади. Аммо бу куновн ўзак деб оларни таркиbiда mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшилар эdi. ShuninG учun Mурхаммадbек қўшишlari kиришga kириб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni kўrSATadi. Natijada 20 fevraldan etiyboridan dushaman chekincha boShlaidi, 22 fevralda shahar tamoman ozod etiladi. 23 fevralda esa tarixiy vokea sodir bўladi — sobir xukumat aъzosi Mirodilbek boShchiligidagi yanGi Turkiston Muhtoriyati, hattot uNing Bainnomasi uzbek va rus tillaridAn ўtGAN kiliнadi. Ammo bu kunoVn ўzak dеб olarNi tarkiBiDA mажbur bўladi. 15 fevral kuni Kўkён shahri dushman tomонидан ishogini kiliнadi.

Марғилонда ҳам ҳаракатдади душман қўшишинга ҳарши чида оладигan яgoна kўboшиlari kiriшga kiriб, misliviy қarxamoniK namunaSi ni k

